

Hørings svar til Holbæk Kommunes revision af Strategi for Klimatilpasning

Orø Lokalforum ser med glæde, at Holbæk Kommune på en række væsentlige områder opdaterer den tidligere vedtagne *Strategi for klimatilpasning*, og vi kan fuldt ud tilslutte os de overordnede mål.

På trods af klimastrategiens intention om at undgå suboptimering samt om at basere de nødvendige tilpasninger på en holistisk tilgang, virker det ikke som om, *Strategi for klimatilpasning* i tilstrækkelig grad er samtænkt med kommunens øvrige tiltag og planer som fx *Kommuneplan 24*. Ligesom den synergi, der kan opnås ved at samordne og koordinere forskellige indsatsområder som skovrejsning, grundvandsbeskyttelse, større biodiversitet, beskyttelsen af Isefjord mv. med den nødvendige klimatilpasning ikke udnyttes.

Med afsæt i de faktiske forhold på Orø, vil vi pege på nogle af de områder, hvor der kan opnås en synergi mellem forskellige klimatilpasnings tiltag samt med andre nødvendige tiltag.

Oversvømmelser ved tiltagende nedbørsmængder og skybrud

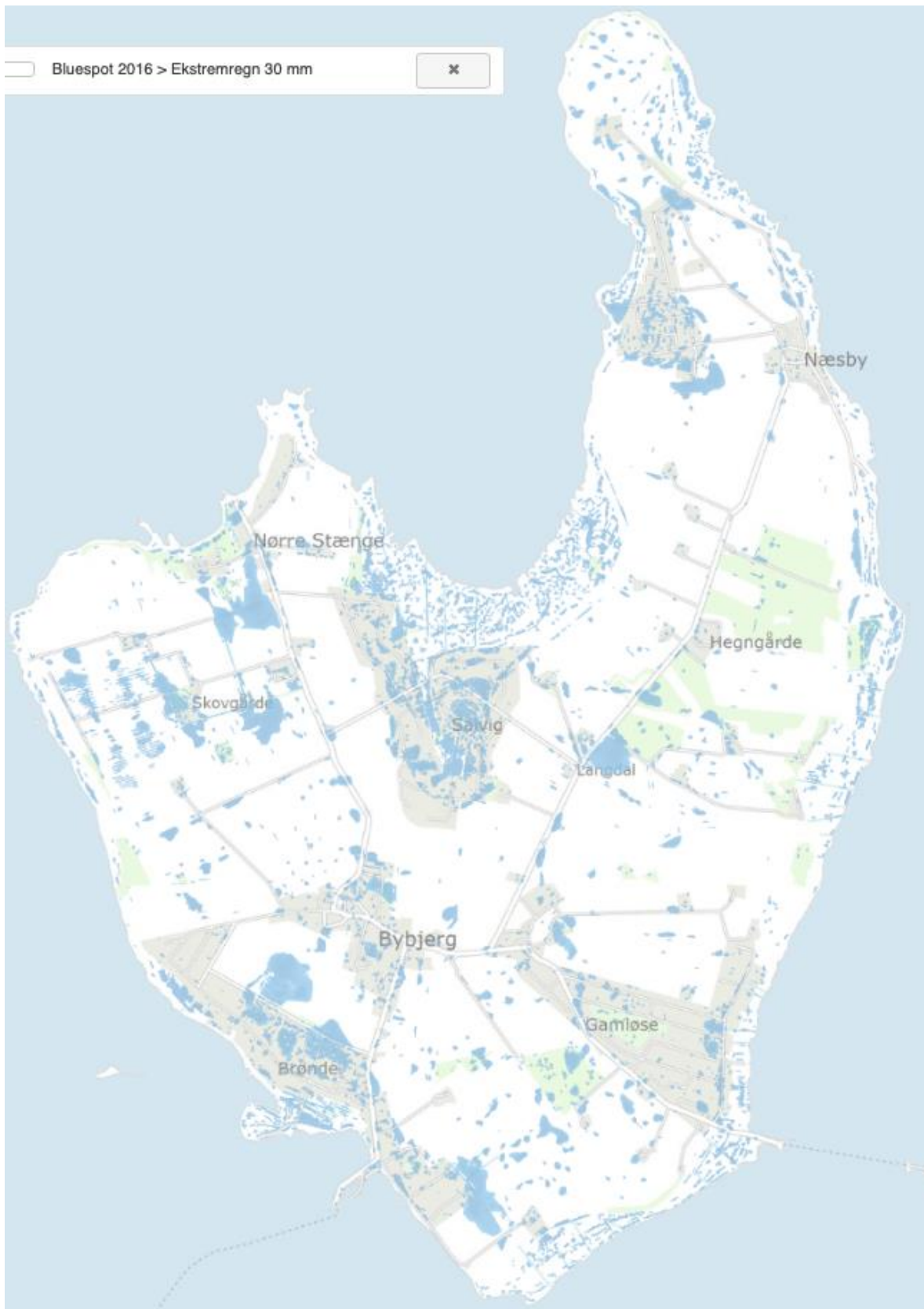
Som det fremgår af nedenstående kort over områder, der påvirkes ved 30 cm ekstremregn, er der flere udsatte bebyggede områder på Orø. Klimamodellerne har ligesom vejrudviklingen de seneste år og i særdeleshed i 2024 vist, at vi fremover kan forvente mere ekstremregn i større mængder end 30 mm, ligesom skybrud bliver hyppigere. Og i sommeren 2024 stod flere haver i bl.a. Brønede og Salvig under vand i perioder med meget regn og/eller skybrud.

I forhold til nedbør behandler *Strategi for klimatilpasning* alene Bybjerg og peger her på et behov for bedre kloakering versus nedsivningsanlæg til regnvand fra hustage. Som kortet viser, er der allerede ved 30 mm ekstremregn flere områder i Bybjerg, der vil blive påvirket, og da der med mere nedbør kan forventes et højere liggende grundvandspejl, forekommer nedsivning af tagvand ikke at være en farbar strategi.

Kortet viser samtidig, at der er flere områder i Brønede, Salvig og udstykningerne Orøgård/Enghaven, der er betydeligt mere udsatte end Bybjerg. En af de mest effektive metoder til at forebygge mod oversvømmelser ved ekstremregn og skybrud er, at de jordområder, der ligger højere i terrænet end de udsatte områder, har permanent græsdække eller skovbevoksning, fordi sådanne områder holder betydeligt bedre på vandet, end jord der jævnlige pløjes.

Ved udstykningen i Brønede vest for Brønedevej er oversvømmelserne således blevet betydeligt større og hyppigere som følge af, at lodsejeren af marken mellem Bybjerg og Brønede (Matrikel 8ft, Bybjerg) har fældet et minimum tre meter bredt bælte af det læhegn, der stod mellem udstykningen og marken, og pløjet det fældede område op.

Der ses således et behov for, at områderne ovenfor Brønede vest og ved den østlige del af Brønede enten udlægges til områder med permanent græs til afgræsning eller omlægges til skov. Tilsvarende gælder rundt om dele af det sydlige Salvig samt dele af Orøgård og Enghave udstykningerne. I *Kommuneplan 2024* er flere af de berørte områder udpeget til 'primær skovrejsning', men behovet for skovrejsning disse steder nævnes ikke i *Strategi for klimatilpasning*.

Forventede oversvømmede områder ved 30 mm ekstremregn (DMI)

Beskyttelse af grundvand

Strategi for klimatilpasning peger flere steder på, at grundvandet vil stige som følge af øget nedbør. Samtidig nævnes det, at det vådere klima formodentlig vil medføre et øget forbrug af pesticider i landbruget for at bekæmpe nye skadedyr og sygdomme.

Derimod nævnes det ikke, at øget nedbør vil medføre en betydeligt hurtigere udvaskning af pesticider – og nitrat – fra landbrugsjorden, og at transporten af pesticid- og nitratrester formodentlig vil foregå hurtigere i grundvandet hen mod borerne. Med andre ord kan vi – også på Orø – forudse en samlet større belastning af grundvandet som følge af øget og voldsommere nedbør, uden strategien forholder sig hertil.

Dertil kommer, at Orø er udfordret af et meget tyndt lerlag, hvorfor nedsivningen af pesticid- og nitratrester foregår hurtigere end flere andre steder i kommunen. I *Strategi for klimatilpasning* nævnes det, at landbrugsjorden i kommunen bortset fra Lammefjorden generelt er meget lerholdig. Men det gælder ikke Orø, hvilket bør tilføjes, ligesom Lammefjorden er nævnt.

Derfor bør de klimatilpasninger, der skal gennemføres på Orø, bidrage til at reducere pesticid- og nitratudvaskningen og dermed beskytte grundvandet.

Som *Strategi for klimatilpasning* påpeger, vil de kommende havstigninger være med til at hæve grundvandspejlet specielt i de kystnære områder. Det kan for Orø's vedkommende betyde, at der trænger saltvand ind i grundvandet. Derfor er der et særligt behov for at beskytte Orø's i forvejen relativt sparsomme grundvand.

Forbedret vandkvalitet i Isefjord

Et af målene for *Strategi for klimatilpasning* er at forbedre vandkvaliteten i bl.a. Isefjord. I kraft af de korte afstande til Isefjord og Orø's geografi og geologi udvaskes betydelige mængder af den nitrat og de pesticider, der anvendes på markerne, allerede nu relativt hurtigt til Isefjord gennem grøfter, dræn og ved naturlig afvanding. Og med øget nedbør vil denne proces accelereres.

Derfor bør strategien som led i klimatilpasningen omfatte et reduceret forbrug af nitrat og pesticider på Orø for dermed at bidrage til forbedret vandkvalitet i Isefjord.

Stigende havvand

Som nævnt i *Strategi for klimatilpasning* er der flere områder på Orø, der er udfordret som følge af stigende havvand og hyppigere storme. Her anbefaler Orø Lokalforum, at kommunen er behjælpelig med at få etableret digelaug for de berørte områder og/eller grundejerforeninger.

Synergien af naturbaserede løsninger

Som *Strategi for klimatilpasning* konkluderer, kan et fokus på naturbaserede løsninger bidrage til en nødvendig synergieffekt.

Derfor vil Orø Lokalforum anbefale, at følgende tiltag indarbejdes i *Strategi for klimatilpasning*:

- At markområder op til bebyggelser, der udsættes for oversvømmelser ved ekstremregn og skybrud samt af stigende grundvand, omlægges til permanente græsgange eller tilplantes med skov.
- At den landbrugsjord, der udfordres af stigende grundvandsspejl og øgede intensive nedbørsmængder, omlægges til permanente græsgange eller udlægges til skov.
- At landbrugsjord, der ligger over områder med særlige drikkevandsinteresser, tinglyses så de fremover dyrkes uden sprøjtning med nitrat og pesticider, eller at de omlægges til permanent afgræsning eller skov.

Med disse klimatiltag vil der opnås en synergi mellem:

- reduceret belastning af lavtliggende områder af som følge af mere intensiv nedbør og skybrud,
- bidrage til kommunens vision om øget skovrejsning samt flere områder med permanent afgræsning og dermed øget biodiversitet,
- beskyttelse af Orø's grundvand mod forurening fra nitrat og pesticider,
- reduceret nitrat- og pesticidudvaskning til Isefjord,
- flere rekreative områder, der understøtter Holbæk Kommunes ønsker om turismeudvikling og projektet *Den strategisk fysiske udviklingsplan for bæredygtig turisme på Orø (SFU)*,

Dertil vil Orø Lokalforum anbefale, at der i *Strategi for klimatilpasning* indføres, at kommunen vil være behjælpelig med etablering af digelaug de steder, hvor stigende havvand og hyppigere storme giver udfordringer. Ligesom det bør tilføjes, at Orø generelt har et tyndt lerlag, og at det fordrer en særlig beskyttelse af øens grundvand.